

М. Я. Кісь,
аспірантка кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-1221-3657>
Р. Р. Русин-Гриник,
PhD, доцент кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2895-6437>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.10.123

ВИДИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ІНВЕСТИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОСТВОЄННОГО ПЕРІОДІВ

М. Kis,
Postgraduate student of the Department of Management
and International Entrepreneurship, Lviv Polytechnic National University
R. Rusyn-Hrynyk,
PhD, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship
and Environmental Expertise of Goods, Lviv Polytechnic National University

TYPES OF DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF EXTERNAL INVESTMENT
OF ENTERPRISES IN WAR AND POST-WAR PERIODS

Актуальність побудови класифікації видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного періодів обумовлена рядом важливих теоретичних і практичних аспектів. Воєнні та поствоєнні умови накладають особливі вимоги на економічну систему країни, її підприємства та зовнішніх інвесторів, внаслідок чого виникає необхідність адаптації інвестиційних стратегій до змінених умов.

У статті доведено, що розвиток систем зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного та поствоєнного періодів вимагає комплексного підходу, який включає організаційний, технологічний і ринковий розвиток. Обґрунтовано, що організаційний розвиток зосереджується на структурній перебудові та кризовому управлінні, що дозволяє підприємствам адаптуватися до змінних умов воєнного часу та ефективно реагувати на кризові ситуації. Аргументовано, що технологічний розвиток, який охоплює інновації та цифровізацію, забезпечує підприємствам важливі конкурентні переваги та здатність зменшити залежність від зовнішніх умов. Ринковий розвиток через диверсифікацію ринків і розширення експортних можливостей дозволяє підприємствам зменшити ризики, пов'язані з зосередженням на обмежених ринках, та відкриває нові джерела доходу. В умовах воєнного та поствоєнного періодів, де економічна невизначеність висока, такі стратегії є критично важливими для забезпечення стабільності та

зростання підприємств. Аналіз короткострокового і довгострокового розвитку підприємств показує, що короткострокові заходи, такі як адаптація виробничих потужностей і логістичних ланцюгів, спрямовані на забезпечення неперервності операцій у воєнний період. Водночас довгострокове планування включає інвестиції в нові технології та ринкову експансію, що необхідні для відновлення та подальшого розвитку після завершення війни. Ці стратегії вимагають від підприємств гнучкості у прийнятті рішень, здатності до швидкої адаптації та прогнозування майбутніх тенденцій для ефективного реагування на виклики воєнних та поствоєнних періодів.

The relevance of constructing a classification of types of foreign investment system development for enterprises in conditions of wartime and post-war periods is determined by a number of important theoretical and practical aspects. The conditions of war and post-war impose special requirements on the economic system of the country, its enterprises, and external investors, necessitating adaptation of investment strategies to the changed circumstances.

The article demonstrates that the development of foreign investment systems for enterprises in wartime and post-war periods requires a comprehensive approach, encompassing organizational, technological, and market development. It is argued that organizational development focuses on structural reorganization and crisis management, enabling enterprises to adapt to changing wartime conditions and effectively respond to crises. Technological development, which includes innovation and digitization, provides enterprises with important competitive advantages and the ability to reduce dependence on external conditions. Market development through market diversification and expansion of export opportunities allows enterprises to reduce risks associated with concentration on limited markets and opens up new sources of income. In wartime and post-war periods, where economic uncertainty is high, such strategies are critically important for ensuring stability and growth of enterprises.

Analysis of short-term and long-term enterprise development shows that short-term measures, such as adaptation of production capacities and logistical chains, are aimed at ensuring operational continuity during wartime. At the same time, long-term planning includes investments in new technologies and market expansion necessary for recovery and further development after the end of the war. These strategies require enterprises to be flexible in decision-making, capable of rapid adaptation, and able to forecast future trends for effective response to the challenges of wartime and post-war periods.

Ключові слова: інвестиції, технологічний розвиток, ефективність підприємства, воєнний та поствоєнний періоди, зовнішнє інвестування.

Key words: investments, technological development, enterprise efficiency, war and post-war periods, foreign investment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Актуальність побудови класифікації видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного періодів обумовлена рядом важливих теоретичних і практичних аспектів. Воєнні та поствоєнні умови накладають особливі ви-

моги на економічну систему країни, її підприємства та зовнішніх інвесторів, внаслідок чого виникає необхідність адаптації інвестиційних стратегій до змінних умов. Теоретичне значення такої класифікації полягає в уточненні та розширенні існуючих теорій зовнішнього інвестування, включаючи теорії прямих іно-

земних інвестицій, портфельного інвестування та інтернаціоналізації бізнесу. Вона дозволяє краще зрозуміти, як змінюються інвестиційні потоки в різних умовах і яким чином можна оптимізувати рішення залежно від специфіки ситуації. Класифікація також сприяє теоретичному аналізу зміни в ризиках і можливостях, асоційованих з кожним видом інвестицій відповідно до обставин воєнного або поствоєнного часу. Практичне значення класифікації виявляється у можливості кращого планування і виконання інвестиційних стратегій підприємствами і державою. Це особливо важливо для підтримки стійкості економіки, залучення зовнішнього капіталу і відновлення ключових галузей. Передусім, класифікація дозволяє ідентифікувати найбільш доцільні джерела фінансування та інвестиційні механізми для специфічних потреб у кризові та відновлювальні періоди.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Розуміння того, як змінюються характеристики зовнішнього інвестування підприємств під час воєнного конфлікту і після його завершення, має вирішальне значення для економічного відновлення країни. Воєнний конфлікт збільшує ризики для інвесторів, тому важливо провести ретельний аналіз всіх факторів, які можуть вплинути на інвестиційні процеси. Розуміння цих характеристик допомагає інвесторам краще оцінити ризики та ідентифікувати потенційні можливості для інвестицій. Багато дослідників, серед яких можна виділити: S. Alarcon, M. Sanchez [1], S. A. Mushnykova [2], P. Wang [3], V. Voloshchuk, Y. Voloshchuk, O. Ivanyshyn [4], I. Kryvonohova [5], Horiashchenko, O.G. Knysh [6], N. Kotvytska, K. Boiaryna, M. Fridrikhson [7], O. R. Kryvytska [8], R. Mann, S. Makhno [9]. вивчали ці питання, але все ще потрібно дослідження видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного та поствоєнного періодів.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Визначення та класифікація видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного періодів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Класифікація видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного періодів може бути використана для ряду управлінських цілей та вирішення конкретних проблем. Однією з основних цілей є оптимізація алокації ресурсів, де підприємства та урядові агенції використовують цю класифікацію для визначення найефективніших напрямків інвестиційних потоків з метою максимізації соціальної та економічної вигоди. Крім того, глибоке розуміння різних видів інвестицій сприяє кращому управлінню ризиками, оскільки дозволяє ідентифікувати потенційні загрози та розробляти стратегії їх мінімізації. Це особливо важливо в нестабільних умовах воєнного або поствоєнного періоду, коли ризики можуть бути значно вищими. Вибір правильних видів інвестицій також може стимулювати зростання в кри-

тичних секторах економіки, що є ключовим для швидкого економічного відновлення у поствоєнний час. Це дозволяє забезпечити підтримку інфраструктури, технологічного розвитку та інновацій. Окрім того, чітка класифікація сприяє формуванню привабливого інвестиційного клімату, який залучає як зовнішніх, так і внутрішніх інвесторів. Забезпечення прозорості та передбачуваності інвестиційних умов знижує бар'єри для входу на ринок і сприяє залученню додаткового капіталу.

Таким чином, науково обгрунтована класифікація видів розвитку системи зовнішнього інвестування стає ключовим інструментом для підтримки стратегічного планування та прийняття управлінських рішень, здатних адаптуватися до умов воєнного або поствоєнного періоду, тим самим сприяючи стійкому розвитку національної економіки.

Класифікація видів розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного та поствоєнного періодів може бути здійснена за декількома ознаками. Основні класифікаційні ознаки можуть включати зміст розвитку, характер інвестування та часові рамки реалізації. У межах кожної з цих ознак можна виділити різні підходи.

За змістом розвитку

- організаційний розвиток
- структурна перебудова: інвестування у зміни управлінських та організаційних структур для більшої еластичності та адаптивності до швидко змінних умов;
- кризове управління: розвиток системи швидкого реагування на кризові ситуації, включаючи створення резервних планів і запасів;
- технологічний розвиток
- інноваційний підхід: залучення інвестицій для впровадження нових технологій, які можуть зменшити залежність від зовнішніх умов і підвищити внутрішній контроль;

— автоматизація та цифровізація: модернізація процесів через впровадження автоматизованих та цифрових рішень для підвищення продуктивності та ефективності.

- ринковий розвиток
- диверсифікація ринків: вихід на нові ринки або розширення існуючих ринкових сегментів для зниження ризиків, пов'язаних із зосередженням на одному ринку;

— розвиток експортних можливостей: інвестування в розвиток продукції та послуг, орієнтованих на експорт, для зменшення внутрішньої економічної нестабільності.

за часовими рамками реалізації

— короткостроковий розвиток. Він супроводжується тактичними змінами (швидка адаптація до воєнних умов через тимчасові заходи, такі як переміщення виробництва або зміни в логістичних ланцюгах);

— довгостроковий розвиток. Він передбачає стратегічне планування (підготовка до поствоєнного відновлення через довгострокові інвестиції у розширення виробництва, нові технології та ринкову експансію).

Ця класифікація дозволяє систематично підходити до планування та реалізації стратегій розвитку в умо-

вах зовнішнього інвестування, враховуючи специфіку воєнного та поствоєнного контексту.

Розглянемо ці види розвитку більш ретельно.

Організаційний розвиток під час воєнних та поствоєнних періодів вимагає значної гнучкості та адаптивності від підприємств. Структурна перебудова зокрема стає критичною, коли традиційні бізнес-моделі та управлінські ієрархії не відповідають швидко змінюваним умовам. Підприємства, такі як General Electric (GE), під час військових конфліктів переосмислили свої виробничі ланцюги, впроваджуючи гнучкі виробничі системи, які дозволяли швидко переходити від одного типу продукції до іншого відповідно до змінних потреб ринку і воєнної економіки. У 1942 році, наприклад, GE значно збільшила свої потужності для виробництва авіаційних двигунів та інших оборонних технологій. Кризове управління включає розвиток систем швидкого реагування на непередбачувані події, як це було впроваджено компанією Toyota після цунамі в Японії у 2011 році. Toyota розробила систему резервних планів для своїх постачальників, яка дозволяла компанії підтримувати стабільність виробництва навіть при серйозних перебоях у ланцюгах поставок. Іншим важливим аспектом організаційного розвитку є перебудова логістики та управління ресурсами для забезпечення стійкості в екстремальних умовах. Наприклад, компанія Siemens, відома своєю інноваційною діяльністю, адаптувала свої глобальні ланцюги поставок під час Другої світової війни, створюючи альтернативні шляхи постачання та запасні виробничі лінії для забезпечення безперебійного виробництва. Це не тільки допомогло компанії витримати воєнні умови, але й підготувало її до швидкого відновлення після війни. Крім того, компанії, такі як Hewlett-Packard (HP), відіграли ключову роль у розвитку технологій, які могли швидко адаптуватися до воєнних потреб. Під час В'єтнамської війни HP розробила ряд виробів, які допомогли військовим більш ефективно керувати своїми операціями, включаючи особливо міцні радіостанції та інше обладнання, стійке до важких умов. Ці приклади підкреслюють, як організаційний розвиток та адаптивність до умов воєнного часу можуть забезпечити не лише виживання компаній у складних умовах, але й підготувати основу для їхнього майбутнього розвитку та успіху.

Технологічний розвиток, зокрема впровадження інновацій, є життєво важливим для збереження конкурентоспроможності в умовах воєнних дій. Під час Холодної війни компанії як Lockheed Martin інвестували значні ресурси у розробку нових видів озброєння та оборонних систем, що дозволило США утримувати технологічну перевагу. Цифровізація та автоматизація, які компанія Siemens активно розвивала під час відновлення після Другої світової війни, допомогли їй не тільки оптимізувати виробництво, але й розширити на нові ринки, включаючи здоров'я та автоматизоване виробництво. Подібні тенденції спостерігаються також у сучасному світі, де наприклад, ізраїльські компанії у сфері оборонних технологій, як Rafael та Elbit Systems, здійснюють значні інвестиції в розробку передових технологій, таких як системи активного захисту (APS) та безпілотні літальні апарати. Ці інновації не лише зміцнюють обороно-

здатність країни, але й забезпечують значні експортні можливості, розширюючи ринок збуту на міжнародному рівні. Наприклад, система "Залізний купол" від Rafael вже використовується в декількох країнах світу, що підтверджує високу ефективність та попит на цей продукт. У галузі телекомунікацій, компанія Ericsson активно впроваджувала інноваційні рішення в області мобільного зв'язку, починаючи з розробки стандартів 3G і до найновіших розробок в 5G технологіях. Ці технологічні нововведення дозволяють не тільки забезпечувати вищу швидкість і якість зв'язку, але й відкривають нові комерційні можливості через розвиток мережі Інтернету речей та інтеграції штучного інтелекту в повсякденне життя. Ці приклади підкреслюють, що технологічний розвиток і впровадження інновацій не тільки критично важливі для підтримки національної безпеки та обороноздатності, але й відіграють ключову роль у відкритті нових комерційних можливостей та забезпеченні довгострокової конкурентоспроможності на глобальних ринках.

Ринковий розвиток, як диверсифікація ринків і розвиток експортних можливостей, є особливо актуальним у поствоєнні періоди. Наприклад, після розпаду СРСР багато компаній Східної Європи шукали шляхи виходу на західні ринки для компенсації втрати традиційних ринків. У цей період компанії, як Gazprom, активно інвестували у розширення своїх експортних можливостей, включаючи будівництво нових газопроводів до Європи. Схожі тенденції спостерігалися і в інших галузях, наприклад, у виробництві споживчих товарів. Компанії, як "Миронівський Хлібопродукт" (МХП), один з найбільших виробників курятини в Україні, значно розширили свій експортний портфель, виходячи на ринки ЄС та Близького Сходу, щоб забезпечити стабільність доходів у відповідь на зниження внутрішнього попиту. В результаті таких зусиль, компанія не лише стабілізувала свої фінанси, але й змогла інвестувати у розвиток передових технологій в птахівництві, підвищуючи якість продукції та ефективність виробництва. Ще одним прикладом є компанія "Балтіка", російський пивоварний гігант, який після розпаду СРСР активно виходив на нові ринки, включаючи країни Скандинавії та Європи. Вони адаптували свій продуктовий асортимент до вимог та смаків західних споживачів, зокрема розробляючи нові сорти пива. Це дозволило "Балтіці" не тільки компенсувати зниження продажів у внутрішньому ринку, але й значно збільшити свою міжнародну присутність і конкурентоспроможність на глобальному рівні. Кожен з цих напрямків розвитку має свої особливості та виклики, але їх спільна мета полягає в забезпеченні стабільності та адаптивності компаній у змінних умовах, які накладають воєнні та поствоєнні періоди.

У контексті воєнних подій в Україні, які розпочалися в 2014 році з анексії Криму, а згодом загострилися в 2022 році, українські підприємства та міжнародні інвестори стикаються з новими викликами та можливостями для організаційного, технологічного та ринкового розвитку. Організаційний розвиток в Україні вимагав значних адаптацій до воєнного стану. Наприклад, підприємства як "Укроборонпром"

активно впроваджували структурні перебудови, адаптуючи виробництво для забезпечення потреб оборони країни, що включало переорієнтацію цивільних заводів на виробництво військової техніки та амуніції. Це демонструє важливість швидкої адаптації виробничих потужностей під час війни. Кризове управління включало розвиток резервних планів для забезпечення безперервності бізнесу навіть у найскладніших умовах. Багато українських компаній впровадили дистанційну роботу та розподілені команди для зменшення ризиків пов'язаних з безпекою персоналу. Зокрема, ІТ-компанії, такі як SoftServe, активно використовували ці підходи для забезпечення стабільності роботи під час військових дій на Сході країни. Технологічний розвиток в Україні зосереджений на інноваціях, що дозволяють ефективніше використовувати ресурси та забезпечувати високий рівень внутрішнього контролю. Компанії інвестують у новітні технології для створення надійних комунікаційних мереж та систем управління, що критично важливо для воєнного часу. Ринковий розвиток включає диверсифікацію ринків та зміцнення експортних можливостей, особливо у сферах, де Україна має конкурентні переваги, як зерновий та аграрний сектори. Впровадження міжнародних стандартів та сертифікацій дозволяє українським виробникам поступово відновлювати та розширювати присутність на зовнішніх ринках, незважаючи на складнощі, пов'язані з логістикою та безпекою в регіоні. Таким чином, в умовах воєнних подій підприємства в Україні проявляють значну стійкість і адаптацію, впроваджуючи глибокі зміни в організаційних структурах, технологічних процесах та ринковій стратегії, що спрямовані на забезпечення виживання і розвитку в екстремальних умовах.

Короткостроковий розвиток під час воєнних конфліктів фокусується на швидкій адаптації та впровадженні тимчасових заходів для забезпечення продовження діяльності підприємств. Тактичні зміни включають, наприклад, переміщення виробничих потужностей із зони конфлікту на більш безпечні території або адаптацію логістичних ланцюгів для оминання проблемних регіонів. Під час конфлікту в Україні багато місцевих виробників, такі як заводи з виробництва обладнання та харчових продуктів, змушені були швидко переміщувати свої потужності зі Східної України, адаптуючи свою діяльність до нових реалій. З іншого боку, довгостроковий розвиток планується з метою підготовки до поствоєнного відновлення та включає стратегічне планування, довгострокові інвестиції у розширення виробництва, нові технології та ринкову експансію. Наприклад, після закінчення активних бойових дій на Балканах у 1990-х роках, міжнародні інвестори, такі як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), активно вкладалися в відновлення інфраструктури та підтримку місцевих підприємств для відновлення економік країн регіону.

Порівнюючи короткостроковий та довгостроковий розвиток, важливо зазначити, що короткострокові заходи часто мають більш обмежену перспективу та спрямовані на негайне виживання підприємства

у кризові періоди, тоді як довгострокові стратегії вбачають потенціал для розвитку та зростання в майбутньому. В умовах воєнного конфлікту в Україні, наприклад, довгострокові інвестиції можуть зосереджуватися на розвитку високотехнологічних індустрій, які здатні стимулювати економічне відновлення і технологічне відродження країни після завершення конфлікту. Обидва підходи вимагають чіткого розуміння поточного стану ринку та можливостей для розвитку, що забезпечують основу для прийняття обґрунтованих рішень. Інвестиційні стратегії повинні враховувати такі аспекти як регіональна стабільність, доступність ресурсів, потенціал ринку та рівень технологічного розвитку для забезпечення оптимального балансу між ризиком і потенційним прибутком. Ще одним аспектом короткострокового розвитку є використання екстрених заходів для забезпечення ланцюгів поставок, яке стає особливо актуальним у воєнних умовах. Прикладом може служити підтримка виробництва в критичних секторах, таких як фармацевтика та харчова промисловість. В Україні, під час активних бойових дій, великі фармацевтичні компанії, такі як "Дарниця", активно працювали над тим, щоб забезпечити неперервність поставок медичних препаратів на внутрішньому ринку, що включало переорганізацію логістичних шляхів та залучення альтернативних постачальників сировини. В довгостроковій перспективі, планування охоплює розвиток інфраструктурних проектів, які можуть значно покращити економічне становище країни після воєнних дій. Це може включати будівництво нових доріг, мостів, а також відновлення зруйнованих міст і сел. Проекти такого типу часто отримують фінансування від міжнародних донорів та урядових органів, спрямоване на стимулювання економічного зростання і створення нових робочих місць. Після 2014 року Україна отримала значну підтримку від Європейського Союзу для реконструкції інфраструктури на Сході країни, що було спрямоване на підтримку відновлення регіону і його інтеграцію до загальнонаціональної економіки. Обговорюючи стратегічні та тактичні аспекти, слід зазначити, що успішне використання короткострокових та довгострокових підходів залежить від гнучкості підприємств до швидкої адаптації до змінюваних обставин та здатності антиципувати майбутні виклики. Це вимагає глибокого розуміння не тільки поточних потреб ринку, але й прогнозування майбутніх тенденцій і потенційних можливостей відновлення після завершення конфліктів.

ВИСНОВКИ

Розвиток систем зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного та поствоєнного періодів включає організаційні, технологічні та ринкові стратегії, які забезпечують адаптацію до швидко змінних умов. Короткострокові тактичні зміни важливі для негайного реагування на виклики, тоді як довгострокове стратегічне планування критично необхідне для відновлення та розвитку після завершення конфлікту. Успіх у реалізації цих стратегій вимагає гнучкості, прогнозування майбутніх тенденцій і глибокого розуміння ринкових можливостей.

Література:

1. Alarcon, S., & Sanchez, M. (2013). External and internal R&D, capital investment and business performance in the Spanish agri-food industry. *Journal of Agricultural Economics*, vol. 64 (3), pp. 654—675. https://consensus.app/papers/external-internal-capital-investment-business-alarc?n/4ff384b189c5547fb6550ab547306af2/?utm_source=chatgpt.
2. Mushnykova, S. A. (2015). Theoretical issues of formation of security systems of industrial enterprise development. *Technology Audit and Production Reserves*, vol. 1, pp. 4—7. https://consensus.app/papers/issues-formation-security-systems-enterprise-мушнікова/9820bcfd38ef581f860efc3816a2ece6/?utm_source=chatgpt.
3. Wang, P. (2016). Discussion on the innovation of enterprise investment management. *IEESASM 2016*. https://consensus.app/papers/discussion-innovation-enterprise-investment-management-wang/3feb9f97a0e250928662cc3f742590be/?utm_source=chatgpt.
4. Voloshchuk, V., Voloshchuk, Y., & Ivanyshyn, O. (2020). Investment in innovative development of enterprises. *Innovative economy*, vol. 3—4, pp. 156—162. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22>
5. Kryvonohova, I. (2021). Conceptual approaches to the development of a strategy for innovation and investment activity in a food enterprise. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*, vol. 8 (3), pp. 60—66.
6. Horiashchenko, Y., & Knysh, O.G. (2022). Investment resources of enterprises and sources of their formation. *Economic Innovations*, vol. 4 (85), pp. 38—47.
7. Kotvytska, N., Boiaryna, K., & Fridrikhson, M. (2022). "Investment mechanism in agricultural enterprises during war", *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 7, Is. 3, pp. 238—243. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-3-33>.
8. Kryvytska, O. R. (2023). To the question regarding the study of the investment attractiveness of enterprise, *Business Inform*, vol. 10, pp. 246—252. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-246-252>.
9. Mann, R., & Makhno, S. (2023). Realization of the innovation and investment potential of enterprises: Global trends and national realities. *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*.

References:

1. Alarcon, S., & Sanchez, M. (2013). "External and internal R&D, capital investment and business performance in the Spanish agri-food industry", *Journal of Agricultural Economics*, vol. 64 (3), pp. 654—675, Available at: https://consensus.app/papers/external-internal-capital-investment-business-alarc?n/4ff384b189c5547fb6550ab547306af2/?utm_source=chatgpt (Accessed 05 April 2024).
2. Mushnykova, S. A. (2015). "Theoretical issues of formation of security systems of industrial enterprise development", *Technology Audit and Production Reserves*, vol. 1, pp. 4—7, Available at: https://consensus.app/papers/issues-formation-security-systems-enterprise-мушнікова/9820bcfd38ef581f860efc3816a2ece6/?utm_source=chatgpt (Accessed 10 April 2024).

3. Wang, P. (2016). "Discussion on the innovation of enterprise investment management", *IEESASM 2016*, Available at: https://consensus.app/papers/discussion-innovation-enterprise-investment-management-wang/3feb9f97a0e250928662cc3f742590be/?utm_source=chatgpt. (Accessed 10 April 2024).

4. Voloshchuk, V., Voloshchuk, Y., & Ivanyshyn, O. (2020). "Investment in innovative development of enterprises", *Innovative economy*, vol. 3—4, pp. 156—162. Available at: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22> (Accessed 10 April 2024).

5. Kryvonohova, I. (2021). "Conceptual approaches to the development of a strategy for innovation and investment activity in a food enterprise", *Scientific Bulletin of Mukachevo State University, Series "Economics"*, vol. 8 (3), pp. 60—66.

6. Horiashchenko, Y., & Knysh, O.G. (2022). "Investment resources of enterprises and sources of their formation", *Economic Innovations*, vol. 4 (85), pp. 38—47.

7. Kotvytska, N., Boiaryna, K., & Fridrikhson, M. (2022). "Investment mechanism in agricultural enterprises during war", *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 7, Is. 3, pp. 238—243. Available at: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-3-33> (Accessed 20 April 2024).

8. Kryvytska, O. R. (2023). "To the question regarding the study of the investment attractiveness of enterprise", *Business Inform*, vol. 10, pp. 246—252. Available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-246-252> (Accessed 20 April 2024).

9. Mann, R., & Makhno, S. (2023). "Realization of the innovation and investment potential of enterprises: Global trends and national realities", *Herald UNU, International Economic Relations And World Economy*.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663